UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato In primam Codicis Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Emendatione seruorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96119

Visual Library

nem poſito, quod dolus cum dolo cōpenſetur, ſaltem vnum debi
tum cum alio debito debet cōpenſari. Si ergo per violentiā, quā
intuliſti mihi, es effectus meus debitoꝛ in centū, ⁊ in illa poſſeſſiōe
⁊ conſimiliter ego per illam violentiā quam tibi ſecundo adhibui,
ſum effectus tuus debitoꝛ in centum, ⁊ in illa poſſeſſiōe, igitur de-
bet vnum debitum cum alio cōpenſari. Preterea dicit ipſe, nō eſt
ratio diuerſitatis, que debet eſſe inter iſtud interdictuꝫ vnde vi, ⁊
interdictum quod vi aut clam, quare ergo hic dicitur, quod ante
omnia eſt reſtituendus, eſt verum in eo, in quo paſſus eſſet maius
damnum, ⁊ ſic per compenſationem non eſſet ſublatū? Doc. noſtri
citramontani tenent gl. noſtram, vt Jaco. de Are. Jac. But. ⁊ alij.
Non ob. ꝙ dicitur, quod dolus cum dolo compenſatur, vel debi-
tum cum debito compenſatur, qꝛ vt hic glo. optime ſentit illud eſt
verum, quando ſecundus dolus, vel ſecundum debitum, ſeu deli-
ctum non abſoꝛbet, ⁊ extenuat primum. Sed hic ſecunda violētia
abſoꝛbet, ⁊ conſumit pꝛimaꝫ ideo de pꝛima non poteſt obijci, ⁊ ſic
non pōt dici, dolus cum dolo compenſetur, vel violentia cum vio
lentia, quia pꝛima violentia eſt conſumpta. Nec etiā poteſt dici de
bitum cum debito compenſari, qꝛ pꝛimum debitum eſt ſublatum,
vt ſ. vnde vi. l. ſi quis in tantam. ⁊ l. extat. ff. quod me. cau. ⁊ vide gl.
ſic intelligo gl. ſuper verb. quid. Pꝛo cuius euidentia debes ſcire
quod per. l. ſi quis in tantam. ⁊ per. l. extat. ille, qui ſecundo intulit
violentiam, perdit omne ius, ꝙ habebat in re, vel ad reꝫ, ſeu pꝛo il
la re, ſed ſi habebat aliud ius extra rem illam, licet foꝛte illius rei
occaſione, illud non perdit, vt l. qui vas. in pꝛin. ff. de fur. Qui enim
abſtulit rem ſibi ſubtractam, licet perdat ſibi condictionem furti-
uam, que datur ad rem, non perdit actioneꝫ furti, que datur ad du
plum, vel quadruplum, quod eſt extra rem. Modo ad pꝛopoſitū,
ſecunda violentia abſoꝛbet pꝛimam, quatenus pꝛopter pꝛimā vio
lentiam poterat agi ad recuperandum reꝫ, ſed quatenus poterat
agi ad certa damna, ⁊ ſic extra rem, pꝛopter ſecundam violentiaꝫ,
non conſumitur pꝛima, vt d. l. qui vas. Eadem ratione credo, quod
accuſatio criminalis, que oꝛitur ex pꝛima violentia, non cōſumitur
per ſecundam, quia illa accuſatio non eſt ius in re, nec ad rem, nec
pꝛo re. Et ſic gl. que hic videtur velle, quod per ſecundaꝫ tollatur
pꝛima, etiam quoad actionem criminalē, non videtur quod dicat
verum. Uide gl. licet tamen dixerit quod pꝛima violentia non cō
ſumitur, quantum ad dāna, ⁊ ad aliud intereſſe, tamen in hoc ſecū
do iudicio, in quo petitur poſſeſſionis reſtitutio, de illo pꝛimo non
poterit q̄ri, qui a cauſa reſtitutiōis habet pꝛiuilegium, vt ante om
nia, ⁊c. niſi agatur ſuper alia ſpoliatiōe poſſeſſionis nō cōſumpta
per ſecundam vim, vt ſ. dixi. Cauſa ergo, per quam petitur reſtitu
tio poſſeſſionis eſt magis pꝛiuilegiata, quam cauſa, per quaꝫ peti
tur reſtitutio damnoꝛum, ⁊ intereſſe pꝛopter vim, vt patet in d. c. ij.
de oꝛdi. cog. Non obſt. l. ſi alius. §. belliſſime. quod vi aut clam. Nā
vna vis inquietatiua non conſumit aliam. Non enim quis pꝛiua-
b tur iure ſuo, pꝛopter vim inquietatiuam, ſecus in vi expulſiua, [d] de
qua hic loquitur. Sumus expediti de gl. modo, reſtāt alia queren
4 da in gl. Pꝛimo quero vtrum † pꝛobationes facte de violentia in
ciuili, fidem faciant in criminali. Gl. hic dicit quod non, quā vide,
⁊ ſigna per ver. deſtinatus. De quo plene dic vt doc. tangunt in l.
ſ. qn̄ ci. ac pꝛeiu. cri. Ego pleniſſime in l. ij. §. j. ff. vi bo. rapt. Uenio ad
5 vlt. gl. vbi querit aliquas queſtiones. Querit gl. † quid ſi eijciar de
poſſeſſione, ⁊ recuperem incontinenti, an deſinam vſucapere? Et
c gl. dicit quod non, quam vide. Uerum dicit glo. [e] iſta, quia ille, qui
recuperauit incontinenti, non amiſit poſſeſſionem ciuilem, vt l. iij.
§. euꝫ igitur. ⁊ ibi no. de vi ⁊ vi arma. merito non deſinit vſucapere
licet glo. videatur aliud dicere, vt in l. qui poſſeſſionem. ff. de vi ⁊
6 vi arma. ⁊ male. ¶ † Quero, ſi expulſus recuperauit incontinenti
poſſeſſionem, an habeat locum pena. l. ſi quis in tātam. ſ. vnde vi.
Gl. hic dicit quod nō. Jſta queſtio poteſt intelligi duob. mo. Pꝛi-
mo, an ego qui incontinenti per vim recuperaui, inciderim in l. ſi
quis in tantam. Et tunc abſque dubio gl. dicit quod nō bene, quia
legitime feci, ergo, ⁊c. vt l. Gracchus. ſ. de adul. Jteꝫ poteſt intelli
gi, an ille, qui per vim me expulit, ⁊ fuit ipſe incontinenti expulſus
incidit in l. ſi quis in tantaꝫ. Et licet gloſ. hic dicere videatur quod
non: contrarium tamē videtur dicere. d. l. qui poſſeſſionem. de vi ⁊
vi arma. ſ. de excep. l. licet. Secundum vnam lect. puto quod non
incidat in l. ſi quis in tantam. quia cum iſte deiectus poſſeſſionem
non perdiderit quia ciuilem retinuit, nō poteſt dici expulſus, ⁊ in-
quantum ad actionem ciuilem non ſufficit conatus, niſi habuerit
effectum, vt l. vulgaris. §. qui furti. ff. de furt. ¶ Circa legem no-
ſtram extra gloſ. quero, vidiſtis quod exceptio ſpoliationis poteſt
obijci ipſo ſpoliatoꝛi, vt ante reſtitutionem de nullo audiatur a-
7 gens per hanc l. ⁊ per ca. pꝛedictum ¶ † Quero, an extraneo poſ
ſet obijci hec exceptio, Breuiter de iure ciuili hoc non reperio, de
iure canonico bene reperitur quod ſpoliatus omnibus bonis nō
poteſt ab alio criminaliter accuſari, donec reſtituatur, vt extra de
f reſti. ſpol. c. frequens. [f] lib. vj. ¶ † Quero quando aliquis eſt accu-
ſatus de violentia criminaliter, ⁊ de violentia conſtat, an ex virtu-
te eiuſdem iudicij poſſit fieri reſtitutio poſſeſſionis? Certe non, vi-
goꝛe actionis pꝛincipaliter intentate, vt l. interdum. ff. de pub. iud.
ſed per officium iudicis ex quadam equitate ſic. Jta tenent hic
doc. Quod dic vt dixi in l. interdum. §. qui furem. ff. de fur. ⁊ l. defun
cto. de pub. iud.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Si quis ad ſe fundum. Hanc l. multipliciter, ⁊ notabi. li
mita, vt per Jnn. in c. conſtitutus. de fil. pꝛeſby. ⁊ dixi in l. naturali-
ter. §. nihil commune. de acqui. poſ. ⁊ vide omnino in q. j. in ſum. Et
ex hac lect. habes not. ꝙ cauſa poſſeſſionis etiam eſt pꝛiuilegiata
quo ad petitionem reſtitutionum damnoꝝ cunctoꝛum expoliati,
licet ſpoliatus etiam incontinenti recuperauit nō tenetur, ad poſ-
ſeſſionem, ſecus ſi recuperauit ex interuallo, ⁊ ſecundo ſpoliatus
recuperauit incontinenti a pꝛimo ſpoliante, qꝛ cum ſecundus ſpo-
liatus incontinenti recuperans recuperauit legitime non tenetur
ad damna vltimo lata ⁊ nō eſt alibi, ⁊ vide. ſ. pꝛoxi. col. ⁊ in vltima.

b ALEX. ¶ Si vero agit. Adde Bar. in l. naturaliter. §. nihil com
mune in v. combinatione. de acquir. poſ. Bartol. in l. oꝛdinarij. in v.
queſt. ⁊. vlt. ff. de rei vendi.

c ALEX. ¶ Compenſari violentia. An vna violentia cū alia com-
penſetur, ⁊ quo ad quid, adde gl. ⁊ Barto. in l. qui poſſeſſionem. de
vi ⁊ vi arma.

d ALEX. ¶ Ui expulſiua. Et ita hanc l. intellige in vi ablatiua, vel
expulſiua, ſicut in compulſiua, vt dicit Barto. per illum text. ff. de
cond. ob tur. cau. vel iſta lex non habet locum, ſi agatur petitoꝛio,
no. Bart. in l. ij. in fin. ſ. quod met. cau.

e ALEX. ¶ Uerum dicit gl. Et vide gl. Bart. in l. qui poſ. de vi. ⁊ vi
arma. ⁊ Bar. in l. iij. §. ex contrario. in vj.

f ALEX. ¶ C. frequens. li. vj. Adde Bart. in l. ſi te. ſ. de iur. deli.

LEX VII.

SEruos. Serui violentiam committentes vlti-
mo ſupplicio puniuntur, ſi ex pꝛecepto
domini fecerunt, in metallum damnantur, alie perſone
viles ſi violentiam committunt, legitime puniuntur, pu-
nitur ⁊ iudex, qui de hoc crimine iudicare neglexerit. h. d.

LEX X.

OMnibus Habere gentem armigeram coaduna
tam, eſt crimen publicum legis Julie
de vi, de quo etiam poteſt per inquiſitionem pꝛocedi. hoc
dicit iſta lex.

De raptu virginum. Rub. XIII.

LEX VNICA.

a RAptoꝛes. [a] Hanc legem habuiſtis de verbo ad
verbum ſupꝛa de epiſcopa. audien. l.
raptoꝛes. ideo dic vt ibi.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Raptoꝛes. Hāc l. maxime in ver. vt hic pone. intellige
ſecundum text. valde not. Juſt de pu. iud. §. idem lex iul. de adul. in
§. ſin autem. in iſtis vide Math. in ſuis dictis. diſtinc. xcix. ⁊ Bald.
hic. Et an iſte tit. habeat locum in rapiente meretricem per vim, ⁊
cum ea coeunte, vide text. no. in l. verum. la ij. de fur. ⁊ ibi Bart. Et
de hac materia vide Bal. in l. raptoꝛes. de epiſco. ⁊ cleri. Adde ad
materiam huius. leg. Bartol. conſil. lxij. lib. ij. in §. opoꝛtet. quero,
dicit lex vel ſtatutum, quod rapiens mulierem puniatur, modo vir
rapuit mulierem, vel ſponſam vel vxoꝛem, de lupanari. Dic quod
non, ſecundum Bal. in l. ambigua. ff. de le. quia iſte eſſet intellectus
vitioſus, ⁊ lex debet eſſe ſancta immaculata, ⁊ ſic debet eſſe eius
interpꝛetatio. l. cetere. §. j. ff. fa. erci. quod not. ⁊ hanc l. vide, ⁊ nota
Bal. in l. ſi quis non dicam rapere. de epiſ. ⁊ cle. ⁊ gl. ibi ſuper ver.
ſponſam. que non eſt alibi, ſecundum Ang. de quo per Bal. in d. l.
raptoꝛes. vide quod habes in trac. violen. in ver. caſ. ⁊ ho. ⁊ vide ꝙ
habes in l. ſed ſi eximendi. in pꝛin. ff. ne quis eum quis in ius.

De emendatione ſeruorum. Rub. XIIII.

LEX VNICA.

a SI virgis. [a] Dominus percutiens ſeruum,
etiam ſi ex percuſſione moꝛtuus
fuerit, non punitur, niſi occidēdi animo hoc fecerit.
h. d. habetis hic gl. ſuper verbo, depulſa. quam not.
1 multuꝫ † ad queſtionem de eo, qui percuſſit aliquem
qui poſtea per plures menſes poſt moꝛtuus eſt ex vulnere, an pꝛe
b ſumatur [b] moꝛtuus ex vulnere. Breuiter diſtingue, an poſt triduū
ſuperuixerit, vel ambulauerit vel non. Habent decretaliſte ſuper
hoc caſum extra de homi. non recoꝛdoꝛ in quo cap. ⁊ dixi hoc an-
no in digeſto nouo.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Si virgis. Et vide Bal. in l. illud. in fi. ff. de iniur.
b ALEX. ¶ An preſumatur. Per. Bar. in l. fi. ff. ad l. cor. de ſicar.
* CLAVD. DE SEISS. ¶ Vide Alex. conſi. cix. vol. j.

De emendatione propinquorum. Rub. X,V.

LEX VNICA.

1 Iuuenis quis dicatur, vt corrigi poſſit a maiori.

In corrigendis. Parentibus, ꝛ cõſanguineis antiquioribus
a lz corrigere[a] iuuenes, ꝛ eos corrigendo percutere, dum tamen moderate, nec cum atrocitate faciãt. h. d. Quis
1 dicatur † iuuenis,[b] qui poteſt corrigi. dicunt quidam minor decez
b ann. dummodo corrigẽs ſit antiquior eo, vt l. nõ aliter. §. j. ff. de le. iij. do. Rich. Mal. intelligebat hoc de minore xxv. an. nam abinde vltra poteſt ſe regere arbitrio ſuo. vt ff. de mino. l. j.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Corrigere. Et quibus liceat corrigere vide tex. in c. voluntate. de ſenten. excommu.
b ALEX. ¶ Dicatur iuuenis. Quis dicatur iuuenis, ꝛ qs ſenior. de vtroqz in d. l. non aliter. §. j.

Ad legem Cornel. de ſicar. Rub. XVI.

LEX I.

Frater veſter. Qui aliquẽ abſqz dolo occiderit, pena homicidij nõ
1 tenetur. h. d. No. † ꝙ ille qui dicit ſe feciſſe homicidium,
a ſed non dolo, debet probare[a] ꝙ dolo nõ fecerit, hoc aũt probabit ex qualitate ictus, ꝛ ex his que inter eos procedebãt, vt j. eo. l. eum qui. Facit. j. de iniurijs. l. ſi non conuicij.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Debet ꝓbare. Vide Bart. in l. j. š. de dol. ꝛ de materia adde bo. tex. in l. Corne. ff. eo. ꝛ no. Bar. in l. viij. ff. de iuſt. ꝛ iur. Sz Bal. hic eã reſtringit, vcz ſi concurrant alie qualitates, ꝛ preſumptiones, puta etiam genus inſtrumenti, cum quo percuſſit.

LEX II.

a **Is qui aggreſſorem.** Lz vnicuiqz ad ſuã defenſionem occidere aggreſſorem, vel eum volentem percute
* re. ꝛ etiam eum volẽtem derobare,* hoc dicit cum tribus legibus ſequentib.

ADDITIO.

b ALEX. ¶ Is, qui. Canonizata eſt de pe. di. j. i prin. ꝛ facit ad no. in l. qui ea mẽte. Et ad hoc adde Bar. in l. dãni. §. Sabi. de dã. infe. ꝛ Bar. in l. j. §. diuus. ff. eo. ꝛ Bal. ſi quis non dicam rape. š. de epi. ꝛ cle. ꝛ Bal. in l. ſi fugitiui. š. de ſer. fug. ꝛ Ang. in l. j. §. j. ff. qđ quiſque iur. vbi hic limitat. ꝛ per Cy. hic, ꝛ per Bar. in c. j. §. iniuria. de pac. iur. fir. Vide Bal. in rub. ff. ſolut. matr.

LEX V.

Eum qui. Homicidium caſu commiſſum non punitur.

LEX VII.

a **Is qui cum telo.** [a] Qui ad actũ occidẽdi peruenerit, licet nõ occiderit, nam l. Corn. de ſica. punitur, ac ſi occiderit. h. d. Hoc verum eſt, qꝛ illa verba l. Corne. de ſic. hic patiuntur, vt l. j. ff.
a eod. licet † ſtatuta ciuitatis dicant, ſi quis occiderit, ꝛc. non verificantur in eo, qui licet animo occidendi percuſſerit, non tamen occidit, ideo tunc non punitur ex illo ſtatuto. Quod tene menti perpetuo.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Is qui cum telo. Vide Bar. in l. j. ff. de extraor. cri. ꝛ in l. j. §. diuus. ff. eo. ꝛ vide Archi. xvij. q. ij. ſi ergo, per Hoſt. in ſum. de pe. § in quibus. Ioã. and. in reg. de pe. in mercu. per eum in c. perpetue. de elect. in vj. in nouel. Bald. in l. ſi fugitiui. C. de ſeruis fug. ꝛ in l. arboribus. ſaul. de vſufru. ꝛ in l. data. š. qui ac. ꝛ in l. qui ante operas. ff. de inf. aſtas. š. ꝛ vide do. Anto. in c. de eo qui mit. in poſ. cau. rei ſer. ꝛ vide Spe. in tit de ac. verſi. quid ſi primo. ꝛ vide bal. in c. j. in §. iniur. de pac. iur. fir. ¶ Adde huic legi quod pulchre cõſuluit Ang. conſi. xiiij.

De mathematicis, & maleficis, & ceteris ſimilibus. Rubrica. XVIII.

LEX. IIII.

Forum. Iſte textus facit contra dictum beati Tho. qui reprobat iſtas incantationes. ſed poteſt loqui de fo. conſcien. hic loquitur de for.
1 ciuili. vt non puniatur. Queſitum † fuit a me vtrum iſte, qui diſſoluit iſtas malitias, debeat puniri. Dixi quod non, ꝛ eſt caſus hic.

LEX V.

Nemo. Punitur diuinator, ꝛ qui diuinatores conſulunt, hoc dicit.

LEX IX.

a **Quicunque.** [a] Iſta l. facit ad queſtio. vtrum liceat occidere exbannitum, qui ducitur ad curiam. Dic plene vt dixi in l. iij. in fin. ff. ad l. Cornel. de ſicar.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Quicunque. Hec l. eſt ſing. ſecundum Bald. in l. ij. ff. qui. ad li. procl. non licet Adde quod not. Barto. in l. iiij. ff. ad l. iul. de vi priua. Adde Bar. in l. ſi victũ. ff. de re iud. Adde Ol. cõſi. cxx.

De ſepulchro violato. Rubr. XIX.

LEX IIII.

Qui ſepulchra. Not. ꝙ licet per l. nouam imponatur aliqua pena no
a ua pecuniaria reo, nõ propter hoc tollitur antiqua[a] lex,
1 que imponit penam corporalem, ꝛ per hoc, quod † ſi ſtatutum pro homicidio imponat penam pecuniariam, non propterea tollitur pena l. Cor. de ſic. tamen ſi quis condemnatur vigore ſtatuti, quod imponit penam pecuniariam, tollitur condemnatio que reſultabat ex l. Cor. de ſic. quia ſenatus voluit ne quis ob idẽ crimen duab. ll. fiat reus. l. ſenatus. ff. de ac.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Tollitur antiqua. Quod lex noua imponens penam non tollit antiquam penam corporalem. bene facit text. in l. ſi nautem aliquis. in verſi. cum enim gemini tramites. š. de iur. deli. Et vide Cyn. ꝛ no. per Barto. in l. j. ff. vi bon. rap. ꝛ ibi dixi. Adde vt per Spec. in tit. de pen. temere litigan. ꝛ ibi Io. An. in vlt. addi. ꝛ Bar. ꝛ Spec. in tit. de act. §. j. circa princ.

AVTHENT.

Sed neque ante. Proximiores, ꝛ cognati defuncti non poſſunt cogi vel vocari ad iudicium ante nouem dies ab obitu numerandos. h. d. Per l. hanc defendi quandam mulierem, que pro
a hibebatur filio ſuccedere, quia non petijt filio tutorem.[a]

ADDITIO.

b ALEX. ¶ Filio tutorem. Not. pro excuſatione mulieris non petentis tutorem filio, quia non currit tempus de quo hic. vide glo. ꝛ l. ij. §. confeſtim. ad ter. ꝛ ibi Bart. de hoc tit.

Ad leg. Cornel. de falſis. Rubr. XXII.

LEX I.

Si partus. Accuſatio matris propter etatẽ filij non differtur. hoc dicit. Gloſſ. querit vtrum ſententia de partu ſuppoſito, lata contra matrem, preiudicet filio? Determinat quod non, ꝛ bene. Dic vt in gloſſ.

LEX II.

Satis aperte. Si crimen falſi gratia differende executionis obijcitur, nõ impeditur executio. hoc dicit. Dixi plene[a] de materia in l. fin.
a š. ſi ex fal. inſtrumen.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Dixi plene. Vide eum in l. iiij. §. condemna. de re iud. ꝛ vide ad hanc materiam cum ibi no. per Cy. id quod no. Bal. in l. ſi quis teſtium. š. de teſ. vide tex. ꝛ ibi Bart. in l. fi. ff. de proba.